

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

3 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa (przewodniczący)

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk (sprawozdawca)

SSN Piotr Telusiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 3 lutego 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej W.K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z 31 maja 2022 r., I ACa 809/20,

w sprawie z powództwa W.K.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę,

**I. uchyla w całości zaskarżony wyrok i oddala apelację Bank
spółki akcyjnej w W. oraz zasądza od Bank spółki akcyjnej w W.
na rzecz W.K. 4 050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) kosztów
zastępstwa w postępowaniu apelacyjnym z odsetkami
w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu
świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia
doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty;**

**II. zasądza od Bank spółki akcyjnej
w W. na rzecz W.K. 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych)
kosztów postępowania kasacyjnego**

z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Adam Doliwa

Piotr Telusiewicz

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 19 czerwca 2020 r Sąd Okręgowy w Poznaniu ustalił, że umowa o dewizowy kredyt mieszkaniowy/inwestorski nr [...] z 11 kwietnia 2008 r. zawarta przez powódkę W.K. i Bank1 SA jest nieważna (pkt 1); zasądził od pozwanego na rzecz powódki 111.991,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty (pkt 2); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 3) i orzekł o kosztach postępowania (pkt 4).

Sąd Okręgowy ustalił, że 11 kwietnia 2008 r. powódka zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego – Bank1 S.A. z siedzibą w W.1 umowę o dewizowy kredyt mieszkaniowy/inwestorski. Na mocy powyższej umowy pozwany udzielił powódce kredytu w wysokości 58.093,04 CHF (art. 3.01. pkt. 1 umowy). W umowie ustalono, że w okresie kredytowania powódka ma prawo dokonać dowolną ilość konwersji (zmiany) waluty kredytu pomiędzy walutami z oferty kredytów pozwanego obowiązującej w dniu złożenia wniosku o konwersję. Ustalono też, że konwersja obejmuje kwotę wykorzystanego i niewykorzystanego kredytu w momencie jej dokonania (art. 3.01. pkt. 2 umowy). Warunkiem dokonania konwersji było posiadanie zdolności kredytowej w dniu złożenia wniosku o jej dokonanie oraz zapłata pozwanemu prowizji za konwersję zgodnie z taryfą (art. 3.01. pkt. 4 umowy).

Wykorzystana kwota kredytu oprocentowana została według zmiennej stopy oprocentowania obliczonej jako suma stawki LIBOR dla trzymiesięcznych depozytów międzybankowych w CHF i marży banku w wysokości 2,0000 punktu procentowego z uwzględnieniem postanowień umowy (art. 3.05 pkt 1 umowy).

Środki z kredytu w kwocie stanowiącej równowartość 95.000 zł miały zostać przebrane na rachunek bankowy sprzedających nieruchomości w Bank1 SA prowadzony w PLN, natomiast pozostała kwota na rachunek powódki w 1 Oddziale Bank1 SA w O., prowadzony w PLN (art. 3.07 pkt 2 umowy). Zgodnie z umową, uruchomienie kredytu miało nastąpić na rachunki wskazane w art. 3.07 pkt 2 umowy, w zależności od waluty rachunku, w złotych polskich przy wykorzystaniu bieżącego/negocjowanego kursu kupna dewiz dla CHF obowiązującego w banku udzielającym kredytu w dniu płatności lub w walucie kredytu (art. 3.07 pkt 3 umowy).

W umowie ustalono, że walutą spłaty kredytu jest CHF, natomiast w przypadku spłaty kredytu w złotych polskich realizacja płatności miała następować przy wykorzystaniu bieżącego kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w banku udzielającym kredytu w dniu realizacji jego należności (art. 3.09 pkt 1-3 umowy).

W umowie powódka oświadczyła, że zapoznała się z treścią „Regulaminu udzielania przez Bank1 S.A. kredytów hipotecznych dla ludności”, który został jej doręczony przed zawarciem umowy (art. 8.04 umowy).

W treści umowy powódka oświadczyła także, że pozwany poinformował ją o istnieniu ryzyka zmiany stóp procentowych oraz ryzyka walutowego (kursowego) związanego z zaciąganiem zobowiązań kredytowych w walucie innej niż waluta, w której osiągane są jej dochody.

W dniu zawarcia umowy powódki nie poinformowano, w jakiej łącznej wysokości zobowiązana będzie spłacić kwotę kapitału kredytu w złotych polskich. Co do kwoty kapitału, powódka uzyskała informację, że będzie ona ustalana przy zastosowaniu kursu franka szwajcarskiego. Powódka nie wiedziała jednak, w jaki sposób bank będzie ustalać kurs franka szwajcarskiego na potrzeby wypłaty kwoty kredytu oraz spłat poszczególnych rat.

Kredyt został uruchomiony 23 kwietnia 2008 r. Wypłacone środki w kwocie 95.000 zł zostały przeliczone według kursu kupna dewiz CHF. Kolejne środki z tytułu udzielonego kredytu zostały przebrane 24 kwietnia 2008 r. w kwocie 24.852,18 zł.

W okresie od 23 kwietnia 2008 r. do 27 września 2019 r. powódka dokonała wpłat na poczet należności z tytułu umowy kredytu w kwocie 33.183,58 CHF (kapitał 21.764,28 CHF tj. 77.641,05 PLN; odsetki 11.413,08 CHF tj. 37.327,02 PLN; odsetki karne 6,22 CHF tj. 22,50 PLN), co odpowiada równowartości 115.090,57 zł. Do 1 czerwca 2020 r. powódka dokonała spłaty łącznej kwoty 124.739,72 zł, tym samym spłacając już kapitał. W okresie od grudnia 2009 r. do dnia złożenia pozwu (grudzień 2019 r.) powódka dokonała wpłat z tytułu umowy kredytu w kwocie 111.991,02 zł.

Rozstrzygając spór, Sąd Okręgowy wskazał, że strony zawarły umowę o kredyt złotówkowy denominowany do waluty obcej. Umowy wiążące wysokość udzielanego kredytu oraz wysokość jego spłat z kursem waluty obcej, nie są sprzeczne z ogólną konstrukcją umowy kredytu przewidzianą w art. 69 ust. 1 pr. bank. Podstawą uwzględnienia powództwa była zaś ocena, że przedmiotowa umowa zawiera postanowienia, które oceniane przez pryzmat art. 385¹ k.c. muszą być uznane za abuzywne.

Sąd Okręgowy podkreślił, że o abuzywności przewidzianych w umowie klauzul indeksacyjnych w ujęciu art. 385¹ k.c. zdecydował brak jednoznaczności i jasności w ich sformułowaniu przez odesłanie do tabel, jako źródła przeliczenia kursu waluty przy równoczesnej nieograniczonej możliwości konstruowania tych tabel przez pozwany bank. Fakt, że bank wprowadził określone procedury dotyczące udzielania kredytów indeksowanych, nie wpływa na ocenę, że zawarte w umowie postanowienia naruszyły wskazane przez Sąd Okręgowy przepisy prawa materialnego, czyniąc je abuzywnymi, a w konsekwencji skutkowały nieważnością całej umowy. Usunięcie wskazanego mechanizmu z umowy kredytu indeksowanego prowadziłoby do nieuprawnionej modyfikacji stosunku prawnego.

Sąd Okręgowy podkreślił, że zasady ustalania kursów zostały przekazane do wyłącznych uprawnień kredytodawcy, przy czym strony nie ustaliły kryteriów ustalania ich wysokości. Bank mógł arbitralnie i jednostronnie modyfikować wskaźniki, według których ustalano zarówno wysokość kapitału kredytu pozostającego jeszcze do spłaty, jak i wysokość rat kredytowych. Takie

postanowienia skutkowały ustaleniem nieważności całej umowy i prowadziły do uwzględnienia powództwa o zapłatę w zakresie kwoty 111.991,02 zł.

Wyrokiem z 31 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Analizując treść poszczególnych zapisów spornej umowy kredytowej Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że strony zawarły klasyczną umowę o kredyt w walucie obcej (kredyt walutowy/dewizowy) a, nie jak błędnie ocenił Sąd Okręgowy, umowę o kredyt złotówkowy denominowany do waluty obcej. Z treści umowy stron wynika bowiem, że powódka zaciągnęła zobowiązanie wyrażone we frankach szwajcarskich i zobowiązała się do zwrotu należności w takiej samej walucie. Nie mają zatem zastosowania rozważania związane z indeksowaniem kredytu i innymi zagadnieniami związanymi z mechanizmami ustalania wysokości zobowiązania.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, fakt, że powódka wyraziła zgodę na korzystanie ze środków kredytu w złotówkach i w złotówkach spłacała raty, nie zmienia charakteru kredytu. Wypłata kredytu była możliwa zarówno w walucie obcej, jak i w złotówkach w zależności od rodzaju konta, na jaki środki miały być przekazane. Z treści umowy wynika, że powódka miała bezpośrednią możliwość spłacania kredytu we frankach szwajcarskich (art. 3.09 pkt 3) i wówczas nie korzystałby z klauzuli, że spłata w złotych polskich nastąpi przy wykorzystywaniu bieżącego kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu realizacji należności.

Powódka wniosła skargę kasacyjną, w której zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. Zarzuciła naruszenie:

1. art. 69 ust 1 pr. bank. w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej umowy poprzez niewłaściwe jego zastosowanie, polegające na niewłaściwej kwalifikacji umowy kredytu jako walutowego;

2. art. 60 k.c. oraz art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 385 § 1 k.c., art. 353 k.c. i art. 69 pr. bank. skutkujące pominięciem zgodnych oświadczeń woli stron, w tym co do ustalenia waluty rachunku bankowego do wypłaty i spłaty kredytu,

a w konsekwencji dokonania wykładni umowy w sposób nieprawidłowy, w tym z uznaniem związania stron wzorcem umownym w obliczu jego sprzeczności z faktyczną treścią umowy, nadto uznania, że bank oraz powódka zobowiązani byli do świadczenia w walucie obcej, podczas gdy na skutek ustaleń stron odniesienie wypłaty jak i spłaty kredytu w walucie obcej było elementem wzorca wyłączonym przez umowę;

3. art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust 1 pr. bank. poprzez ich niezastosowanie w zakresie w jakim przewidują nieważność umowy w związku z jej sprzecznością z bezwzględnie obowiązującym przepisem ustawy;

4. art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 385 § 2 k.c. oraz art. 6 ust 1 w zw. z art. 5 Dyrektywy Rady 93/13 poprzez ich niezastosowanie w obliczu sformułowania wzorca umowy w sposób niejednoznaczny i nietransparentny;

5. art. 385¹ § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 3 ust 1 i 2 Dyrektywy 93/13 poprzez przyjęcie za indywidualnie wynegocjowane postanowień umownych przejętych wprost ze wzorca umownego;

6. art. 385¹ k.c. oraz art. 6 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 1, art. 4 ust. 1 i 2, art. 5 dyrektywy 93/13 poprzez ich niezastosowanie w zakresie, w jakim przewidują bezskuteczność postanowienia, wskutek którego konsument ponosi nieograniczone ryzyko kursowe oraz walutowe spełniającego kryterium niedozwolonego postanowienia umownego.

Na tej podstawie skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, zgodnie z żądaniem pozwu (art. 398¹⁶ k.p.c.).

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca oparła skargę kasacyjną wyłącznie na pierwszej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), zarzucając niewłaściwą kwalifikację umowy kredytu przez Sąd Apelacyjny jako umowy o kredyt walutowy, nieuwzględnienie nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, pominięcie przepisów o abuzywności postanowień umownych i niezastosowanie ich w zakresie, w jakim przewidują bezskuteczność takich postanowień.

Odnosząc się do tych kwestii należy rozpocząć od przypomnienia, że w praktyce występują co do zasady cztery rodzaje kredytów: złotowy, walutowy (dewizowy), denominowany i indeksowany. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 5 marca 2025 r., II CSKP 308/23, kredyt zostanie zakwalifikowany jako kredyt walutowy (dewizowy), jeżeli bank zobowiązany jest do oddania określonej kwoty znaków pieniężnych będących poza krajem prawnym środkiem płatniczym (art. 2 ust. 1 pkt 10 pr. dew.). Co do zasady kredyt taki jest spłacany w walucie, w której został udzielony i wypłacony. Innymi słowy, kredyt walutowy zaciągany jest w walucie obcej, spłata dokonywana jest w walucie obcej i w konsekwencji potwierdzenie salda przez bank także wyrażone jest w walucie obcej. Kredytami walutowymi w przedstawionym rozumieniu nie są więc kredyty, o których mowa w art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank., czyli kredyty denominowane lub indeksowane do walut obcych. Elementem odróżniającym kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej od klasycznego kredytu złotowego jest to, że wysokość zobowiązania kredytobiorcy uzależniona jest od kursu waluty, do której kredyt jest denominowany lub indeksowany. Kurs jest więc wskaźnikiem waloryzacji zobowiązania kredytobiorcy. Uzasadnione jest zatem traktowanie kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut obcych, które spłacane są w tej walucie, jako kategorii odrębnej od kredytów złotych i kredytów walutowych.

W okolicznościach sprawy umowa zawarta przez strony przewidywała udzielenie kredytu w CHF, wypłatę w PLN lub CHF i jego spłatę w CHF lub w PLN. Z uwagi na cel, na jaki kredyt został udzielony, zgodnym zamiarem stron było uzyskanie przez powódkę jako kredytobiorcę środków finansowych w PLN i ich spłata w PLN, jako walucie dochodów powódki. Odniesienie do CHF stanowiło mechanizm denominacji kwoty wypłaconego w PLN kredytu i indeksacji rat spłacanych przez

kredytobiorcę. Zapisy o możliwości wypłaty i spłaty kredytu w walucie kredytu miały jedynie charakter formalny. W przypadku kredytu denominowanego do waluty obcej istota typowej umowy takiego kredytu sprowadza się bowiem do tego, że bank udziela kredytobiorcy kredytu w wysokości CHF (lub w innej walucie), ale wypłata tej kwoty następuje w PLN jako równowartość wskazanej w umowie określonej ilości CHF. Tak więc w przypadku kredytu denominowanego do waluty obcej kredytobiorca uzyskuje środki pieniężne w złotych, ale wysokość kredytu ustalona jest w walucie obcej z tym, że w momencie udostępniania kredytu czy jego transz następuje przeliczenie z waluty obcej na złoty według kursu na dzień udostępnienia kredytu czy jego transz. Następnie spłata kredytu następuje w PLN obliczanych jako równowartość w złotych polskich określonej ilości waluty obcej.

Tym samym zasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 69 ust. 1 pr. bank. poprzez błędne zakwalifikowanie kredytu stron jako kredytu walutowego.

Powyższe uchybienie przełożyło się na wadliwą ocenę przez Sąd Apelacyjny pozostałych okoliczności sprawy. Należy bowiem zauważyć, że problematyka abuzywności klauzul przeliczeniowych dotyczy kredytów denominowanych i indeksowanych ze względu na ich charakter oparty o potrzebę wykorzystania innych walut, jako punktu odniesienia dla waloryzacji bądź denominacji. Tym samym kredyt walutowy różni się od kredytów indeksowanych i denominowanych, a zbliżony jest do kredytu złotowego, od którego odbiega tylko ze względu na obraną walutę. W przypadku kredytu walutowego strony od początku świadome są swoich praw i obowiązków. Kredytobiorca musi zwrócić bankowi taką ilość środków w walucie obcej, którą uzyskał na podstawie umowy. Nie można w tym wypadku twierdzić, że kredytobiorca narażony jest na określone wahania kursowe, które zostały ukryte w niezrozumiałych klauzulach przeliczeniowych i które nie zostały mu przedstawione w transparentny sposób. Oczywiście wahania kursowe mogą wystąpić, ale jest to ryzyko zaciągnięcia kredytu walutowego. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku kredytu złotowego, na który mogą wpływać np. inflacja bądź deflacja (wyrok SN z 5 marca 2025 r., II CSKP 308/23).

Z uwagi na błędną kwalifikację umowy kredytu, Sąd Apelacyjny nie ocenił prawidłowo postanowień tej umowy oraz nie wyciągnął poprawnych wniosków

z zastosowanego w umowie mechanizmu denominacji zobowiązania kredytowego kursem waluty obcej. W związku z tym należy przyznać rację wywodom prawnym przedstawionym w sprawie przez Sąd pierwszej instancji i uznać, że uwzględnienie apelacji pozwanego było nieprawidłowe.

W okolicznościach sprawy prawidłowe było stanowisko Sądu pierwszej instancji, że postanowienia umowy dotyczące przeliczenia kwoty kredytu i rat spłaty na walutę obcą miały charakter abuzywny. Sąd ten trafnie ocenił jako niedozwolone klauzule przeliczeniowe zawarte w umowie stron, pozwalające bankowi na swobodne ustalenie kursu walutowego, po jakim następuje przeliczenie uiszczanych przez powódkę spłat kredytu. Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu, a zatem również wysokości świadczeń, zależy od arbitralnej decyzji jednej ze stron, jest już ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyroki SN: z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 334/22; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22). W ocenie Sądu Najwyższego ponoszenie nieograniczonego ryzyka kursowego przez kredytobiorcę skutkuje *per se* znaczną nierównością praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.

Z ustaleń dokonanych w sprawie wynikało, że poza wnioskowaną kwotą kredytu w PLN, wysokością marży banku i wysokością udziału własnego powódka jako kredytobiorca nie miała żadnego wpływu na treść postanowień umowy z 11 kwietnia 2008 r., podobnie jak na treść regulaminu udzielania przez bank kredytów hipotecznych. Postanowieniem indywidualnie uzgodnionym w myśl przepisu art. 385¹ § 1 k.c. nie jest takie postanowienie, którego treść konsument mógł teoretycznie negocjować, lecz takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia. Zapis umowy o możliwości wypłaty kredytu w walucie kredytu miał charakter wyłącznie formalny i znalazł się w niej z uwagi na stosowany przez bank wzorzec umowny. Jedyne uzgodnienia indywidualne, jakie miały miejsce w tym zakresie to rodzaj rachunku złotówkowego, na który zostaną przelane środki z uruchomionego kredytu. Z tych względów prawidłowe było stanowisko Sądu pierwszej instancji o tym, że postanowienia umowy nie zostały uzgodnione indywidualnie z powódką.

W aktualnym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej rozróżnia się abuzywność postanowień dotyczących kryteriów przeliczania waluty krajowej na walutę indeksacji/denominacji (klauzule kursowe), od innych klauzul, których zastrzeżenie w umowie jest także równoznaczne z obciążeniem konsumenta ryzykiem walutowym, tj. negatywnymi następstwami deprecjacji waluty krajowej (tzw. klauzule ryzyka walutowego) (zob. wyroki z 20 września 2017 r., C - 186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. v. Banca Romaneasca SA, z 22 lutego 2018 r., C - 119/17, z 20 września 2018 r., C - 51/17, OTP Bank Nyrt. i in. v. Terez Ilyez i in.). Kwestionowane przez skarżącą klauzule stanowią wspólnie elementy składające się na abuzywny mechanizm denominacji, co uzasadnia uznanie za abuzywne wszystkich klauzul tworzących ten mechanizm.

Kwestionowane przez powódkę postanowienia umowy kredytu, które wprowadzają ryzyko kursowe, stanowią klauzule określające główne świadczenia stron. Określają bowiem główny przedmiot umowy, tj. sposób wykonania umowy przez kredytodawcę (kwotę wypłaconego kredytu w określonej walucie) i świadczenie kredytobiorcy (mechanizm ustalania wysokości rat w określonej walucie) oraz charakteryzują tę umowę jako podtyp umowy kredytu, jakim jest umowa o kredyt denominowany w walucie obcej. Przedmiotem świadczenia głównego banku w umowie kredytu jest kwota w CHF, a jedynie sposób jej wykonania następuje w CHF przy użyciu mechanizmu denominacji.

Analiza kwestionowanych zapisów umownych prowadzi do wniosku, że nie zostały one sformułowane jednoznacznie (art. 385¹ § 1 k.c.), prostym i zrozumiałym językiem (art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13). Odwołują się bowiem w swojej treści do nieweryfikowalnych na datę zawarcia umowy współczynników, jednostronnie kształtowanych przez bank - kursu CHF, odpowiednio kupna przy uruchomieniu kredytu i sprzedaży przy spłacie poszczególnych rat.

Do celów przestrzegania przez przedsiębiorcę w stosunku do konsumenta wymagania przejrzystości zasadnicze znaczenie ma to, czy umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne

(uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 kwietnia 2014 r., nr C - 26/13, sprawa Arpad Kasler, Hajnalka Kaslerné Rabai przeciwko OTP Jelzalogbank Zrt). Powyższych kryteriów nie spełnia postanowienie umowy, które odwołuje się do kursu kupna/sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w banku w dniu płatności lub realizacji należności.

Jak zostało ustalone w sprawie, w dacie zawarcia umowy kredytu, powódki nie poinformowano, w jakiej łącznej wysokości będzie zobowiązana spłacić kwotę kapitału kredytu w złotych polskich. Co do kwoty kapitału, powódka uzyskała informację, że ustalany on będzie przy zastosowaniu jako przelicznika kursu franka szwajcarskiego. Powódka nie otrzymała jednak rzetelnej informacji w jaki sposób bank będzie ustalać kurs franka szwajcarskiego na potrzeby wypłaty kwoty kredytu oraz spłat poszczególnych rat. Z samego faktu aprobaty postanowień umowy przez powódkę dokonanej przez jej podpisanie, nie wynika jednak akceptacja sposobu ustalania kursu waluty przez pozwanego, skoro w umowie brak jest zapisów w tym przedmiocie, a kwestia ta nie była indywidualnie uzgadniana. W tym kontekście należy przypomnieć, że niewystarczające jest odebranie od kredytobiorcy oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz że przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko (wyroku z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18).

Mając na względzie powyższe, należało stwierdzić abuzywność kwestionowanych przez powódkę nietransparentnych klauzul umownych kształtujących główne świadczenia stron, gdyż kształtują one prawa i obowiązki konsumenta (kredytobiorcy) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta jest klasycznym przykładem sprzeczności umowy z dobrymi obyczajami.

Kwestionowane w sprawie postanowienia umowne, w tym zawarta w nich klauzula spreadu walutowego, dawały bowiem kredytodawcy możliwość uzyskania korzyści finansowych stanowiących dla kredytobiorcy dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie było dla niego niemożliwe albo co najmniej bardzo utrudnione.

Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany franka szwajcarskiego, tylko częściowo wpływały na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, skoro kurs kupna waluty obcej określany był przez kredytodawcę i w związku z tym zależny wyłącznie od jego woli. Klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści, a przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną banku jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (wyrok SN z 27 listopada 2019 r., V CSK 483/19).

W konsekwencji, wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego, do kwestionowanych przez powódkę postanowień umownych znajduje zastosowanie art. 385¹ § 1 k.c., który wprowadza sankcję niezwiązania konsumenta niedozwolonymi postanowieniami umownymi.

Jak wyjaśniono w judykaturze, bez abuzywnych klauzul przeliczeniowych umowa kredytu indeksowanego bądź denominowanego nie może nadal obowiązywać, gdyż ich wyeliminowanie prowadzi do upadku klauzuli ryzyka walutowego, charakterystycznego dla tej umowy, co jest równoznaczne z tak daleko idącym jej przekształceniem, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze niż zamierzony przez strony. Rzecz bowiem w tym, że bez postanowień określających sposób wyznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia złotych na franki szwajcarskie i na odwrót (bez uzupełnienia związanej z tym luki), klauzule przewidujące indeksację bądź denominację nie mogą wyrzeć skutku.

W świetle powyższych uwag Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił podstawy do stwierdzenia nieważności umowy kredytu zawartego przez powódkę z bankiem w dniu 11 kwietnia 2008 r. z uwagi na zawarte w niej niedozwolone klauzule umowne, po których wyeliminowaniu umowa nie może zostać utrzymana w mocy.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.

Jak wynika z ustaleń faktycznych w sprawie, powódka jako kredytobiorca, w okresie od 23 kwietnia 2008 r. do 27 września 2019 r. dokonała wpłat na poczet należności z tytułu umowy kredytu w kwocie 33.183,58 CHF tj. 115.090,57 PLN (kapitał 21.764,28 CHF, tj. 77.641,05 PLN; odsetki 11.413,08 CHF tj. 37.327,02 PLN; odsetki karne 6,22 CHF tj. 22,50 PLN). Do 1 czerwca 2020 r. powódka dokonała spłaty łącznej kwoty 124.739,72 zł tj. ponad wypłacony kapitał (95.000 zł + 24.852,18 zł = 119.852,18). W okresie od grudnia 2009 r. do dnia złożenia pozwu (grudzień 2019 r.) powódka dokonała wpłat z tytułu umowy kredytu w kwocie 111.991,02 zł i takiej kwoty domagała się w niniejszej sprawie. Co do wysokości kwota ta nie była sporna i wynikała z zaświadczenia wydanego powódce przez pozwany bank.

Powyższe dowodzi, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo zasądził od pozwanego na rzecz powódki 111.991,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Adam Doliwa

Piotr Telusiewicz

A.G.

[SOP]